

โครงการสนับสนุนไทย
สหภาพยุโรป

Save the Children

รายงานสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะนโยบาย

เพื่อบรรเทาผลกระทบ

จากการระบาดของ

โรคโควิด 19

ต่อประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ศูนย์ข้อมูลโควิด-19 และการพัฒนาที่ยั่งยืนชายแดนใต้

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

รายชื่อนักวิจัย

รอธานี	เจอะอาแซ
มูฮัมหมัดฟาห์มี	ตาละ
อัทชัย	เอื้ออนันตสันต์
กัสดาว	ปานสมบัติ
สุริชัย	บิลเหม
มะรุซมี	อาหวัง
เครือวัลย์	กัทองมาก
มัรชุกี	มะเย็ง

“ศูนย์ข้อมูลโควิด 19 และการพัฒนาที่ยั่งยืนชายแดนใต้”
คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาเขตปัตตานี
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ต.รูสะมิแล อ.เมือง จ. ปัตตานี 94000

ออกแบบรูปเล่ม

ไอคิว มีเดีย 089-4660752

จัดทำโดย

ศูนย์ข้อมูลโควิด 19 และการพัฒนาที่ยั่งยืนชายแดนใต้

บทสรุป การวิจัย สำหรับผู้บริหาร

บทนำ

จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นจังหวัดแรกๆ ของประเทศไทยที่มีการระบาดของโรคโควิด 19 โดยมีรายงานการระบาดระลอกแรกเมื่อต้นเดือนมีนาคม พ.ศ. 2563 จนถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2563 อัตราการระบาดลดลงหลังจากนั้น แต่พบการระบาดระลอกใหม่ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2564 โดยมีการระบาดสูงสุดในช่วงเดือนกรกฎาคม ถึงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2564 ซึ่งเกิดจากการแพร่ระบาดของเชื้อสายพันธุ์เดลตา การระบาดระลอกนี้พบอัตราการเสียชีวิตสูงสุดในช่วงที่มีการระบาดระลอกแรก รัฐบาลใช้มาตรการที่เข้มงวดเพื่อควบคุมการระบาดของโรคโดยการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน ควบคุมการเดินทาง การประกอบธุรกิจ การประกอบอาชีพ ปิดสถานศึกษาและจำกัดกิจกรรมทางสังคม ซึ่งผลกระทบต่อสุขภาพเศรษฐกิจ สังคมและการดำเนินชีวิตของประชาชน

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบทางสังคมและเศรษฐกิจของการระบาดของโรคโควิด 19 ต่อประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เก็บรวบรวมข้อมูล

จาก 39 หมู่บ้าน จำนวน 819 ครั้วเรือนในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ระหว่างเดือนมิถุนายนถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2464 ซึ่งอยู่ในช่วงหลังการระบอบระลอกแรกประมาณหนึ่งปี และเริ่มมีการระบอบในระลอกที่สอง สุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มต่ำบลจำนวน 39 ตำบลและสุ่มครั้วเรือนในแต่ละตำบลจำนวน 21 ครั้วเรือนโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย และสัมภาษณ์ตัวแทนครั้วเรือนๆ ละ 1 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของครั้วเรือน

ส่วนที่ 2 ผลกระทบต่อสมาชิกในครั้วเรือนและชุมชน

ส่วนที่ 3 ผลกระทบต่อสุขภาพจิตและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร

ส่วนที่ 4 ผลกระทบของโควิด-19 ต่อมิติเศรษฐกิจของครั้วเรือน

ส่วนที่ 5 ผลกระทบของโควิด-19 ต่อมิติความมั่นคงทางอาหารของครั้วเรือน

ส่วนที่ 6 ผลกระทบของโควิด-19 ต่อมิติการดูแลสุขภาพของสมาชิกในครั้วเรือน

ส่วนที่ 7 การเข้าถึงมาตรการช่วยเหลือเยียวยาและฟื้นฟูจากภาครัฐ

ส่วนที่ 8 การปรับตัวของครั้วเรือนช่วงวิกฤติการระบอบของโควิด-19

สรุปผลการวิจัย

ครั้วเรือนส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในชุมชนชนบทและชุมชนใกล้เมืองร้อยละ 60 และ 35 ตามลำดับ โดยชุมชนตัวอย่างร้อยละ 15 เคยใช้มาตรการควบคุมการระบอบของโรคโควิด 19 อย่างเข้มงวดและปิดหมู่บ้าน ผู้ให้ข้อมูลเป็นเพศหญิงร้อยละ 76 มีอายุระหว่าง 40 ถึง 49 ปี โดยร้อยละ 91.5 นับถือศาสนาอิสลาม ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง ทำการเกษตรซึ่งมีรายได้ไม่แน่นอน มีจำนวนผู้ที่อาศัยทั้ง 819 ครั้วเรือนทั้งสิ้นจำนวน 3,795 คน โดยมีผู้ที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง คือ เด็กอายุน้อยกว่า 18 ปีและผู้สูงอายุร้อยละ 34 และ 13 ตามลำดับ หรือมีผู้ที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงรวมร้อยละ 47 หรือเกือบครึ่งหนึ่งของประชากร โดยมีผลการวิจัยดังนี้

ภาวะการมีงานทำ

หลังการระบอบของโรคโควิด 19 ผ่านไปหนึ่งปี พบว่า สัดส่วนประชากรวัยแรงงานที่ว่างงานเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 10 เป็นร้อยละ 19 หรือเกือบเท่าตัวเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการระบอบของโรคโควิด 19 และลดลงเล็กน้อยเหลือร้อยละ 16 หลังจากการคลาย

มาตรการเข้มงวด ครัวเรือนในชุมชนกึ่งเมืองและชุมชนเมืองมีอัตราการว่างงานสูงที่สุด เนื่องจากผลกระทบจากการประกอบอาชีพด้านบริการ ธุรกิจและการค้าขาย ในขณะที่ชุมชนชนบทมีอัตราการว่างงานน้อยกว่า เนื่องจากยังสามารถประกอบอาชีพเกษตรกรรม ในช่วงที่มีการระบาดของโรคโควิด 19 กลุ่มที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดได้แก่ กลุ่มที่ประกอบอาชีพรับจ้างและมีรายได้รายวัน เช่น หาบเร่ แผงลอย ค่าขาย และขับรถรับจ้าง นอกจากนี้พบว่าประชากรประมาณร้อยละ 10 ที่ทำงานนอกพื้นที่ทั้งในและต่างประเทศ ต้องเดินทางกลับมาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จากสาเหตุถูกเลิกจ้าง เลิกกิจการ โดยร้อยละ 72 ของผู้ที่เดินทางกลับมายังไม่สามารถประกอบอาชีพใดๆ และไม่มีรายได้

ผลกระทบด้านรายได้

สัดส่วนของครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน (3,000 บาทต่อเดือน) เพิ่มขึ้นมากกว่าสองเท่าจากร้อยละ 4 เป็นร้อยละ 10 หลังการระบาดของโรคโควิด-19 ผ่านไปหนึ่งปี นอกจากนี้ยังพบว่าสัดส่วนของสมาชิกวัยทำงานที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ต่อเดือนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 40 ก่อนการระบาดเป็นร้อยละ 47 หลังการระบาด ($n=1,269$) หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 7 ในขณะที่สัดส่วนของผู้มีรายได้มากกว่า 10,000 บาทต่อเดือน ลดลงร้อยละ 3 โดยประชาชนทุกกลุ่มมีรายได้ลดลง แต่ประชาชนที่มีรายได้ต่ำหรือฐานะยากจนอยู่แล้วมีการลดลงของรายได้มากกว่า 3 เท่าเมื่อเปรียบเทียบกับประชาชนที่มีรายได้ปานกลางขึ้นไป การลดลงของรายได้ยังทำให้ประชากรกลุ่มเปราะบางมีชีวิต

ที่ยากลำบากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มประชาชนที่ไม่มีรายได้อาจได้รับค่าจ้างหรือมีรายได้อาจน้อยลง เช่น พ่อค้าแม่ค้ารายย่อย หาบเร่ แผงลอย ร้านค้าริมทาง ผู้รับจ้างรายวัน รับจ้างทั่วไปและซัปรถรับจ้างมีสัดส่วนรายได้ที่ลดลงอย่างมากในช่วงการระบาดของโรคโควิด 19 และหลังการผ่อนคลายมาตรการการระบาดของโรคโควิด 19 เมื่อเปรียบเทียบกับการประกอบอาชีพอื่น ๆ

ผลกระทบด้านรายจ่าย

การศึกษานี้เก็บข้อมูลรายจ่ายของครัวเรือน ได้แก่ ค่าอาหาร ค่าสาธารณูปโภค ค่าใช้จ่ายด้านการลงทุนทางการเกษตร ประมง การค้าขาย ค่าดูแลสุขภาพ และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับบุตรหลาน เมื่อเปรียบเทียบรายจ่ายรวมต่อเดือนตามระยะเวลาในช่วงก่อน ระหว่าง และหลังจากเกิดการระบาดของโรคโควิด-19 ระลอกแรก พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกันกับของรายได้คือ รายจ่ายลดลงในช่วงการระบาดหนัก และหลังการผ่อนคลายมาตรการจากการระบาดระลอกแรก ครัวเรือนส่วนใหญ่มีรายจ่ายต่ำกว่า 5,000 บาท ในขณะที่ครัวเรือนที่มีความสามารถในการใช้จ่ายสูงกว่า 15,000 บาท ลดลง โดยพบว่า ครัวเรือนมีรายจ่ายในการดูแลสุขภาพ เช่น หน้ากากอนามัย เจลล้างมือ ค่าตรวจหาเชื้อโควิด เพิ่มขึ้นมาก ในขณะเดียวกันค่าใช้จ่ายด้านการลงทุน เช่น ทางการเกษตร ประมง และการค้าขายซึ่งเป็นรายจ่ายที่ก่อให้เกิดรายได้ลดลงอย่างมากเช่นกัน

ผลกระทบด้านภาระหนี้สิน

ค่าเฉลี่ยหนี้สินครัวเรือนทั้งในระบบ เช่น หนี้สหกรณ์ออมทรัพย์ หนี้อาคาร เป็นต้น และนอกระบบ เช่น หนี้สินจากที่กู้ยืมจากญาติ เพื่อน นายทุน เงินกู้ออนไลน์ เพิ่มประมาณร้อยละ 6 ในช่วงที่มีการระบาดระลอกแรก และลดลงเล็กน้อยเหลือร้อยละ 5 หลังการระบาดระลอกแรก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า แม้สถานการณ์การระบาดลดลง และรัฐบาลได้ผ่อนคลายมาตรการ ภาระหนี้สินครัวเรือนไม่ได้ลดลง โดยมีค่าเฉลี่ยหนี้สินของครัวเรือนเท่ากับ 3,799, 6,140, 6,097 บาทต่อเดือนในช่วงก่อนการระบาด ระหว่างการระบาดและหลังการระบาดระลอกแรก ตามลำดับ สัดส่วนครัวเรือนที่มีภาระหนี้สินมากกว่า 3000 บาทต่อเดือนเพิ่มขึ้นในช่วงที่มีการระบาดของโรคโควิด 19 และลดลงใกล้เคียงกับก่อนการระบาดระลอกแรก ทั้งนี้พบผู้มีภาระหนี้สินในกลุ่มผู้ประกอบการค้าขายรายย่อย และรับจ้างรายวัน ตามลำดับ

ผลกระทบทางเศรษฐกิจต่อครัวเรือนที่มีกลุ่มเปราะบาง

หลังการระบาดของโรคโควิด 19 รายได้ของครัวเรือนที่มีกลุ่มเปราะบาง ได้แก่ ผู้สูงอายุ เด็กเล็ก ผู้ป่วย ผู้พิการ ลดลงมากกว่าครัวเรือนที่ไม่มีกลุ่มเปราะบาง โดยครัวเรือนที่มีเด็กเล็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ป่วย มีรายได้ลดลงร้อยละ 14, 15, 14 และ 16 ตามลำดับ หลังการระบาดของโรคโควิด 19 ค่าเฉลี่ยรายจ่ายของครัวเรือนที่มีกลุ่มเปราะบางสูงกว่าครัวเรือนที่ไม่มีกลุ่มเปราะบาง รายจ่ายที่เพิ่มสูงกว่าครัวเรือนที่ไม่มีคนเปราะบางมาจากหลายสาเหตุ เช่น ครัวเรือนที่มีเด็กเล็กมีค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูเด็กเพิ่มขึ้น ส่วนครัวเรือนที่มีผู้สูงอายุหรือผู้ป่วยหรือผู้พิการมีรายจ่ายเพิ่มเนื่องจากการเข้ารับบริการทางการแพทย์ ขณะที่หนี้สินของครัวเรือนที่มีกลุ่มเปราะบางเพิ่มขึ้นมากกว่าครัวเรือนที่ไม่มีกลุ่มเปราะบาง โดยเฉพาะในครัวเรือนที่มีผู้ป่วยและมีผู้พิการมีหนี้สินเพิ่มขึ้นร้อยละ 19 และ 16 ตามลำดับ ภาระหนี้สินที่มากขึ้นจะทำให้ครัวเรือนเหล่านี้ประสบกับภาวะยากลำบากนานกว่ากลุ่มอื่นเพราะจำเป็นต้องขุดใช้หนี้สินแม้จะพ้นระยะเวลาของการระบาดแล้วก็ตาม

ความมั่นคงทางอาหารในครัวเรือน

หลังการระบาดของโรคโควิด 19 ระลอกแรก ครัวเรือนร้อยละ 21 ประสบกับความหิวโหยระดับปานกลางและรุนแรงเนื่องจากอาหารไม่เพียงพอ สัดส่วนของครัวเรือนที่ประสบกับความหิวโหยในครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่า 3,000 บาทต่อเดือนพบสูงถึง

ร้อยละ 80 โดยครัวเรือนเหล่านี้ร้อยละ 9 ประสบกับความหิวโหยในระดับรุนแรงหรือแทบจะไม่มีอะไรรับประทาน เมื่อวิเคราะห์ความมั่นคงทางอาหารของครัวเรือนในกลุ่มที่มีเด็กเล็กอายุต่ำกว่า 5 ปี พบว่า ครัวเรือนร้อยละ 10 ต้องลดมื้ออาหารสำหรับเด็กและร้อยละ 18 ต้องลดปริมาณอาหารที่ได้รับประทานเนื่องจากปริมาณอาหารมีไม่เพียงพอ สถานการณ์ดังกล่าวจะยิ่งทำให้ปัญหาทุพโภชนาการของเด็กในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ยิ่งรุนแรงขึ้น

ผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวัน

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 75 ระบุว่า การระบาดของโรคโควิด 19 ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวัน โดยร้อยละ 35 ระบุว่า การระบาดส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตในระดับมากถึงมากที่สุด ผู้ที่อาศัยในชุมชนเมืองได้รับผลกระทบด้านการใช้ชีวิตและรู้สึกยากลำบากมากกว่าผู้ที่อาศัยในชุมชนกึ่งเมืองและชนบท โดยเฉพาะการใช้ชีวิตในช่วงที่มีการประกาศภาวะฉุกเฉิน ซึ่งส่งผลกระทบต่อเข้าถึงอาหาร การซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค และการเข้าถึงบริการทางการแพทย์ ครัวเรือนที่มีกลุ่มเปราะบาง เช่น ผู้ป่วย ผู้พิการและเด็กเล็ก ร้อยละ 94 ประสบความยากลำบากในการเข้าถึงบริการทางการแพทย์ในช่วงที่มีการระบาดของโรคโควิด 19 ซึ่งทำให้การเจ็บป่วยและภาวะสุขภาพแย่ลง กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 95 มีความวิตกกังวลเกี่ยวกับผลกระทบต่อการใช้ชีวิต โดยร้อยละ 35 มีความกังวลระดับมาก โดยส่วนใหญ่กังวลต่อภาวะเศรษฐกิจ รายได้ และการติดเชื้อโรคโควิด-19

ผลกระทบทางสังคมต่อกลุ่มเปราะบาง

เด็กทุกกลุ่มอายุได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคโควิด 19 โดยเฉพาะการต้องลดค่าใช้จ่ายที่จำเป็นสำหรับการเลี้ยงดูเด็กทุกกลุ่มอายุเนื่องจากรายได้ลดลง เช่น ค่าอาหาร การอุปโภคบริโภค การส่งเสริมและพัฒนาเด็ก ซึ่งพบร้อยละ 28, 31, 24 ในกลุ่มเด็กเล็ก เด็กวัยเรียนและวัยรุ่น ตามลำดับ รองลงมาได้แก่ การสัมผัสความเครียดของคนในครัวเรือน ซึ่งพบสัดส่วนที่สูงในเด็กวัยเรียนและวัยรุ่น และการไม่สามารถเข้าถึงบริการทางการแพทย์ในกลุ่มเด็กเล็กและเด็กวัยเรียน

ผู้สูงอายุ ผู้ป่วย และผู้พิการ ได้รับผลกระทบที่สำคัญได้แก่ การต้องลดรายจ่าย

ที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตเนื่องจากรายได้ของครัวเรือนลดลง รองลงมาได้แก่ ความเครียดจากภาวะเศรษฐกิจและการซึ่มซับความเครียดจากบุคคลรอบข้างโดยเฉพาะผู้พิการและผู้ป่วยซึ่งพบร้อยละ 30 ในขณะที่ร้อยละ 50 ของผู้ป่วยเรื้อรังไม่สามารถเข้าถึงบริการทางการแพทย์ในช่วงที่มีการระบาดของโรคโควิด 19 ซึ่งจะยิ่งทำให้อาการเจ็บป่วยมีความรุนแรงขึ้น

การเข้าถึงโครงการเยียวยา

ครัวเรือนร้อยละ 89 สามารถเข้าถึงโครงการการเยียวยาผลกระทบจากการระบาดของโรคโควิด 19 จากภาครัฐอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น โครงการเราชนะ เรารักกัน ม.33 เรารักกัน เราไม่ทิ้งกัน เยียวยาเกษตรกร ฯลฯ โดยครัวเรือนในชุมชนเมืองเข้าถึงโครงการเยียวยามากกว่าครัวเรือนในชุมชนกึ่งเมืองและชุมชนชนบทตามลำดับ ในขณะที่ชุมชนชนบทสามารถเข้าถึงการเยียวยาจากภาคเอกชนและประชาสังคมมากกว่าชุมชนเมืองและชุมชนกึ่งเมือง

การปรับตัวของครัวเรือนช่วงวิกฤติโควิด-19

ในช่วงที่มีการระบาดของโรคโควิด 19 ครัวเรือนปรับตัวโดยการลดรายจ่ายโดยการปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ในครัวเรือน (ร้อยละ 14.0) ทหารายได้เสริมจากอาชีพอื่นๆ (ร้อยละ 7) วางแผนการผลิตโดยการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ให้หลากหลาย (ร้อยละ 6) การกู้ยืมเพิ่มขึ้นกว่าปกติ (ร้อยละ 6) และจำหน่ายหรือขายทรัพย์สิน (ร้อยละ 6) ซึ่งมีข้อสังเกตว่า ครัวเรือนที่สามารถปรับตัวเพื่อลดผลกระทบและหาโอกาสอื่นๆ เช่น การปลูกผักหารายได้เสริมหรือการปรับเปลี่ยนอาชีพที่เหมาะสมกับสถานการณ์มีสัดส่วนที่น้อยมาก

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้มีจำนวนเกิดกลุ่มเปราะบางเพิ่มขึ้นซึ่งมาจากการลดลงและขาดรายได้ ครัวเรือนมีฐานะยากจนลงและส่งผลกระทบต่อปัญหาทางสังคมอื่นๆ ผู้วิจัยจึงจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้ขับเคลื่อนในการแก้ไขปัญหา ดังนี้

ข้อเสนอเชิงนโยบายระดับภูมิภาคและระดับชาติ

ประชาชนกลุ่มผู้มีรายได้น้อยได้รับวันและแรงงานนอกระบบการประกันสังคม เช่น รับจ้าง ค้าขาย ฯลฯ เป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการระบาดของโรคโควิด-19 และมาตรการเพื่อควบคุมโรคมากที่สุด มีรายได้ที่ลดลงมากในช่วงที่มีการระบาดของโรคโควิด 19 และแม้ว่าสถานการณ์การระบาดลดลงและมีการผ่อนคลายมาตรการต่างๆ มากขึ้น กลุ่มดังกล่าวมีการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจน้อยมากหรือเกือบจะไม่ฟื้นตัว คือยังคงมีรายได้ที่ลดลงมากขึ้นกว่าเดิม แม้ว่ากลุ่มผู้ได้รับผลกระทบดังกล่าวส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงมาตรการเยียวยาจากโครงการต่างๆ ของภาครัฐ เช่น โครงการไทยชนะ โครงการคนละครึ่ง แต่การช่วยเหลือดังกล่าวยังไม่เพียงพอในการช่วยฟื้นตัวทางเศรษฐกิจที่จะทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น เนื่องจากรายได้ไม่เพียงพอ สาเหตุหลักมาจากการจ้างงานด้านบริการที่ลดลง กลุ่มผู้ได้รับผลกระทบดังกล่าวขาดทักษะอื่นๆ ในการอาชีพตามความต้องการแรงงานที่เปลี่ยนไปในช่วงที่มีการระบาดของโรคโควิด 19 เช่น แม้ว่าจะมีคริวเรือนจะมีทรัพยากรทางการเกษตร เช่น ไร่นา สวน หรือการทำประมง แต่กลับพบว่าสมาชิกในคริวเรือนไม่มีทักษะในการประกอบอาชีพดังกล่าวทดแทน ดังนั้น ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ และจังหวัดควรดำเนินการสำรวจ

ทรัพยากรของครัวเรือนและความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของผู้ดักงานและเลิกจ้าง และพัฒนาทักษะการทำงานที่หลากหลาย เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันเข้าทำงาน หรือหาทางเลือกอาชีพอื่นๆ ภายในชุมชนเพื่อชดเชยรายได้ที่ต้องสูญเสียจากอาชีพดั้งเดิม

กระทรวงแรงงานและสำนักงานประกันสังคม ควรดำเนินการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้เรื่องการประกันตนสำหรับแรงงานนอกระบบให้เข้าถึงระบบสวัสดิการสังคมของภาครัฐเพิ่ม เพื่อช่วยเหลือเยียวยาในกรณีที่ขาดรายได้

ภายหลังการระบาดของโรคโควิด-19 พบว่า ครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่าเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการระบาดของโรคโควิด-19 ครัวเรือนที่มีฐานะยากจนรายใหม่โดยเฉพาะที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคโควิด-19 ยังเข้าไม่ถึงระบบสวัสดิการของรัฐหลายประการ เช่น บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เงินอุดหนุนเลี้ยงดูเด็กเล็ก ดังนั้น กระทรวงมหาดไทยและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องสำรวจข้อมูลประชากรและครัวเรือนให้มีความทันสมัย เพื่อเพิ่มโอกาสในครัวเรือนที่ยากจนสามารถเข้าถึงสวัสดิการของรัฐที่มีอยู่

ผลการศึกษาพบว่า คริวเรือที่มีผู้เปราะบาง เช่น ผู้พิการ ผู้ป่วย เด็กและผู้สูงอายุ เป็นคริวเรือที่ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจมากที่สุดจากรายได้ที่ลดลงแต่มีค่าใช้จ่ายในการดูแลผู้ที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงเพิ่มขึ้น คริวเรือต้องประสบกับความยากลำบากในการดำเนินชีวิตและการเข้าถึงระบบการบริการสุขภาพและบริการสาธารณะอื่น ๆ เนื่องจากข้อจำกัดในการเดินทางและค่าใช้จ่าย ดังนั้น กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์โดยพัฒนาสังคมจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องเร่งดำเนินการจัดทำฐานข้อมูลกลุ่มเปราะบางและดำเนินการเพื่อให้กลุ่มเปราะบางดังกล่าวเข้าถึงระบบสวัสดิการของรัฐให้ครอบคลุมมากที่สุด

การระบาดของโรคโควิด-19 เป็นภาวะวิกฤติและส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมที่รุนแรง ประชาชนจำเป็นต้องมีทักษะการปรับตัวและเผชิญกับภาวะวิกฤติที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถปรับตัวและแสวงหาช่องทางอื่นๆ ได้น้อย เนื่องจากขาดทักษะบางประการ เช่น การแสวงหาโอกาสในการประกอบอาชีพใหม่ๆ ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ ทักษะด้านวิชาชีพที่หลากหลาย ดังนั้น ศอบต. จึงควรกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนในการมองหาช่องทางและโอกาสในการประกอบอาชีพอื่นๆ

รวมถึงการพัฒนาทักษะใหม่ๆ ที่จำเป็นสำหรับการทำงานในสถานการณ์วิกฤติหรือตามความต้องการด้านสมรรถนะกำลังคนภายหลังการระบาดของโรคโควิด-19 เพื่อเพิ่มโอกาสในการทำงานให้มากขึ้น

ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับท้องถิ่น

1. หลังการระบาดของโรคโควิด 19 พบว่า มีครัวเรือนที่อยู่ในภาวะทวิโหย เนื่องจากไม่มีอาหารรับประทานถึงร้อยละ 20 สาเหตุหลักมาจากครัวเรือนมีฐานะยากจนเพิ่มมากขึ้น ปัญหาความทวิโหยจะส่งผลกระทบต่อภาวะโภชนาการของสมาชิกในครัวเรือน โดยเฉพาะครัวเรือนที่มีเด็กเล็ก ซึ่งจะยิ่งทำให้ภาพรวมของปัญหาทุโภชนาการของเด็กในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดทำฐานข้อมูลผู้ยากจนในชุมชนและจัดระบบสวัสดิการชุมชนเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนด้านอาหารโดยเฉพาะครัวเรือนที่มีฐานะยากจนและครัวเรือนที่มีเด็กเล็กอาศัยอยู่ หน่วยงานสาธารณสุขที่รับผิดชอบควรต้องประเมินสถานการณ์ด้านโภชนาการของเด็กอย่างต่อเนื่องเพื่อประเมินความรุนแรงของปัญหา โดยเฉพาะในครัวเรือนที่มีฐานะยากจน

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดทำแผนการรับมือและช่วยเหลือผู้ประสบเหตุภัยพิบัติทางจากโรคระบาดและโรคอื่นๆ ในระดับชุมชนเพื่อวางแผนบริหารจัดการและช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบในชุมชนอย่างเป็นระบบ และจำแนกผู้ที่มีความจำเป็นเร่งด่วนในการช่วยเหลือและระบบการติดตามการช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะแผนการช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบที่เป็นกลุ่มเปราะบาง

3. การระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้ผู้ป่วยเรื้อรังและผู้พิการเข้าถึงบริการสุขภาพลดลง เนื่องจากข้อจำกัดในการเดินทางและการปรับรูปแบบการบริการสุขภาพของสถานบริการ ผู้ป่วยเรื้อรังเข้าถึงบริการสุขภาพลดลง เนื่องจากบุคลากรสุขภาพต้องรับมือกับการระบาดของโรคโควิด 19 มีภาระงานเพิ่ม จึงทำให้การจัดบริการสุขภาพอื่นๆ ลดลง ดังนั้นบุคลากรสุขภาพจึงควรปรับรูปแบบการบริการสุขภาพที่บ้านแก่ผู้ป่วยเรื้อรังและผู้พิการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดทำฐานข้อมูลและกำหนดแนวทางการดูแลและช่วยเหลือผู้ป่วยและผู้พิการในสถานการณ์สาธารณสุขภัยทั้งจากโรคระบาดและสาธารณสุขภัยอื่นๆ

โครงการนี้สนับสนุนโดย
สหภาพยุโรป

Save the Children

ศูนย์ข้อมูลโควิด-19 และการพัฒนาที่ยั่งยืนชายแดนใต้
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้จาก
European Union